

Saksframlegg

Saksnr.: 2024/2164 - 3

Dato: 19.11.2024
Saksbehandler: Karl-Anton Swensen

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
	Administrasjonsutvalget	
	Formannskapet	
	Kommunestyret	

Budsjett 2025 - økonomiplan 2025 - 2028

Vedlegg

- 1 Budsjett drift 2025 per funksjon
- 2 Budsjett off KD 2025
- 3 Innspill tillitsvalgte Budsjett 2025
- 4 Budsjett og økonomiplan 2025-2028
- 5 Oversendelse innspill fra tillitsvalgte Budsjett 2025

Relevante dokumenter i saken som ikke er vedlagt

Kommunedirektørens innstilling

- Kommunedirektørens framlagte forslag til årsbudsjett 2025 og økonomiplan 2025 – 2028 for Nærøysund kommune, drift og investering, vedtas med de føringer og premisser som framgår av budsjettdokumentet og dette vedtak.
- Nærøysund kommune setter skattesatsen til det høyeste tillatte nivået (maksimalsats satt av Stortinget).
- Eiendomsskatt for 2025 fastsettes i eget vedtak/sak
- Betaling for kommunale tjenester i 2025 fastsettes i egne vedtak/enkelt saker.
- Driftsbudsjett for 2025 og driftsbudsjetttrammer for økonomiplanperioden 2025-2028 vedtas slik det framgår av Bevilgningsoversikter drift. Oppsett i henhold til regnskaps og budsjettforskriften § 5-4, 1. ledd og 2. ledd.
 - Tilleggsproposisjon med økning i rammeoverføring for 2025 med 8,116 mill. kroner, samt varig økning i planperioden, innarbeides i endelig

- budsjettdokument og forskriftsskjemaer. Økt rammeoverføring reguleres mot disposisjonsfond.
- Årsbudsjett 2025 for Nærøysund kommune vedtas med en netto inntektsramme på 996,37 mill. kroner, dette inklusiv tilleggsproposisjon. Brutto budsjetterte inntektsramme utgjør 1,381 mrd. kroner.
 - Netto bevilgning drift for 2025 vedtas med en ramme på 872,165 mill. kroner
 - Investeringsbudsjettet for 2025, og økonomiplanperioden 2025-2028, vedtas slik det framgår av forskriftsskjema § 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2 A) og Bevilgningsoversikter – investering (2 B).
 - Investeringsbudsjettet for 2025 har en total budsjettramme på 32,675 millioner kroner, fordelt med:
 - Ordinære investeringer inkl momskomp med 9,175 mill. kroner
 - Investering VAR (Vann og avløp) netto med 23,5 mill. kroner
 - Kommunestyret vedtar følgende Låneopptak i 2025:
 - Investeringer innenfor VAR området med 23,5 mill. kroner, jf. kommunelovens § 14-15 første ledd.
 - Husbanken med 10 mill. kr for videre utlån gjennom startlånsordningen i 2025, jf. kommunelovens § 14-17.
 - Nedbetalingstiden vurderes mht. reglene for minimumsavdrag, jfr. kommuneloven §§ 14-10 og 14-18.
 - Driftsrammen for tjenesteproduksjon i 2025 budsjetteres med 902,573 mill. kroner.
 - Av ovenstående driftsbudsjett settes det av 25 mill. kroner til lønnsvekstpost på kommunedirektørens område i 2025, og ytterligere 15 mill. kroner i 2026 (helårsvirkning).
 - Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele midler fra lønnsvekstposten basert på lønnsoppgjør, lokale forhandlinger og lønn- og godtgjørelsesjustering i 2025, herunder økte pensjonskostnader og arbeidsgiveravgift som følge av nevnte justeringer. Eventuelle restmidler avsettes på lønnsreguleringsfond som disponeres av kommunedirektøren til formålet.
 - I driftsbudsjettet for 2025 er det budsjettert med 12,805 mill. kroner i ekstraordinære tiltak i 2025, fordelt som følger:
 - Omstillingskompensasjon til Oppvekst og familie med 3,805 mill. kroner relatert til flyktninger i 2025.
 - Omstillingskompensasjon merforbruk barnevern med 4,0 mill. kroner i 2025. Nedtrappes til 2 mill. kroner i 2026 og til 0,- kroner i 2027.
 - Ekstra styrking sosialbudsjett i 2025 med 5,0 mill. kroner.
 - Overføring til investeringsbudsjett med 12,94 mill. kroner, fordelt som følger:
 - Finansiering gap Husbanklån/startlån med 3,0 mill. kroner
 - Egenkapitalinnskudd KLP med 2,6 mill. kroner
 - Finansiering investering med 7,34 mill. kroner

- Bruk av NTE fond utover ovenstående budsjetterrammer, fordelt som følger:
 - Tilskudd gatelys til veilysforeninger videreføres med 0,25 mill. kroner hvert år i planperioden.
 - Andel av utbytte NTE fond til Namdal Regionråd med anslagsvis 0,8 mill. kroner, justeres etter fordelingsnøkkel.
 - Driftstilskudd Kråkøya Eiendom AS med kr 965 000,-, jfr. tidligere vedtak
 - Tilskudd marin forsøpling med kr 700 000,-, jfr. tidligere vedtak – midlene løser ut tilskuddsmidler (Handelens miljøfond) til formålet. Kommunens tilskudd reduseres ved innvilgelse av tilskuddsmidler.
 - Tilskudd drift prosjekt Newtonrom (3 årig) med kr 425 000 mill. per år, jfr kst sak 57/24
 - Videreføring av bevilgning til messer (Aqua Nord) og div tilskudd jfr. budsjettvedtak 2024 med 350 000,-.
 - NTE fondet budsjetteres med et utbytte på 5,0 mill. kroner i 2025.
 - Bruk av NTE fond budsjetteres og reguleres i tråd med ovenstående, herunder justering av innarbeidet budsjetteramme i tilskuddstabeller.
- Det budsjetteres ikke med overføring til samfunnsfond/næringsfond:
 - Kommunestyret har intensjon om å tilføre midler til samfunnsfond/næringsfond når muligheten byr seg.
 - Dette innebærer at samfunnsfond/næringsfond blir videreført, men tilførsel av midler avhenger av tilgang på midler gjennom budsjettåret.
- I budsjett 2025 er det lagt til grunn bruk av inntil 11,5 mill. kroner av premiefond for pensjonsordninger (fellesordningen og sykepleierordningen i KLP).
 - Kommunedirektøren gis fullmakt til å utvide/regulere bruken av premiefond avhengig av lønnsoppgjør og pensjonsordningenes reguleringspremie utover budsjett.
- Auksjonsinntekter/ekstraordinære inntekter utover budsjett for havbruksfond/vindkraft avsettes på disposisjonsfond
- Tilskudd engasjement i tabell tilskudd til eksterne innenfor kommunedirektørens budsjett videreføres med en ramme på 21 839 400,- kroner i 2025 slik den fremkommer i saksfremlegget.
- Tilskudd engasjement i tabell tilskudd til eksterne innenfor kommunalområdets budsjett videreføres med en ramme på 5 411 785,- kroner i 2025 slik den fremkommer i saksfremlegget.
 - Det viser seg at det i budsjettet er lagt 0,5 mill. kroner for mye på NAV/samhandling som reguleres tilbake til kommunedirektørens budsjett, dette for å korrigere i tråd med kommunestyrevedtak.
- Vedtatt kostnadsramme er uavhengig av inntektsendringer. Kommunestyret bes forelagt behov for kostnadsendringer tertialvis. Dette gjelder også evt. andre inntekter.
- Nærøysund kommune har en omstillingsutfordringer på ca. 75 mill. kroner fordelt på årene 2025, 2026 og 2027. For 2025 utgjør omstillingsutfordringen 42 mill. kroner. Følgende omstillingstiltak foreslås i 2025:

- Med bakgrunn i regjeringens signaler på nedjustering av mottak av flyktninger iverksettes det omstilling av kommunens flyktningetjeneste tilpasset lavere inntekter/flyktningetilskudd.
 - Omstillingen redusert flyktningetilskudd vil berøre andre tjenester også, bla barnehage, skole, helse, NAV.
 - Partssamarbeidet vil ha en sentral rolle i omstillingen – det søkes å løse nedbemanningen i størst mulig grad ved intern utlysning, og ved å tilby ansatte annen passende stillingen i den samlede organisasjon.
- Innenfor Kultur/bibliotek søkes det å redusere med ett årsverk (0,65 mill. kroner) i løpet av 2025. Dette søkes løst ved ikke utlysning av vakant stilling.
 - Drift aktivitetshus vurderes lagt til Kultur
- Omstilling innenfor helse og velferd:
 - Prosjekt «Dreining fra institusjon til heldøgns omsorg» forventes å bidra til bærekraftig drift, spesielt i et lengre perspektiv (utover økonomiplanperioden).
 - Det legges til grunn at retning/plan blir politisk behandlet i første kommunestyre i 2025.
 - Kommunedirektøren starter opp arbeidet med å utrede hvordan en kan utvikle og optimalisere legetjenesten i kommunen, dette blant annet tilpasset endrede strukturer innenfor pleie og omsorg, og ved økt bruk av digitalisering/kundeservice og eventuell anskaffelse av hensiktsmessig medisinteknisk utstyr.
 - Kommunedirektøren gjennomfører utredning av varig sammenslåing av Rus og Miljøtjenesten, herunder identifisere samordningsgevinster og optimalisering.
 - Tildelingskriterier innenfor helse og omsorgstjenester utvikles og revideres i tråd med føringer i prosjekt pleie og omsorg, og som følge av sammenslåing Rus og Miljøtjeneste.
 - Psykisk helse sees i sammenheng med samordning av tjenester barn og unge.
 - Innenfor helse og velferd økes fokuset på digitalisering systematisk, herunder planlegging av ny EPJ (elektronisk pasientjournal).
 - Det utarbeides ny plan for kompetanse og rekruttering innenfor helse og velferd.
 - Endring i ledelsesstrukturer/ledelsesnivå innenfor Helse og velferd/Pleie og omsorg fullføres for å oppnå hensiktsmessige beslutningsveier.
Kommunedirektøren tar sikte på å få «satt» fremtidig organisering av Helse og velferd i 2025, herunder etablering av overordnet ledelse.
- Kommunedirektøren søker å fullføre arbeidet (igangsatt i 2024) i 2025 med samordning av tjenester/forebyggende arbeid barn og unge, herunder å få på plass målrettet organisering for blant annet ivaretagelse av rapportering og styring. Dette som grunnlag for utarbeidelse av helhetlig forebyggende plan i tråd med gjeldende lovkrav.

- Kommunestyret ber kommunedirektøren etablere et prosjekt som har som formål identifisere og kartlegge tiltak for reduksjon av utenforskapet i kommunen, spesielt målrettet mot det yngre utenforskapet. Formannskapet bør utgjøre styringsgruppen i et slikt prosjekt. Det legges opp til innleie av ekstern prosjektledelse
- Kommunestyret ber kommunedirektøren fortsatt holde fokus på følgende kostnadsdrivere:
 - Kommunedirektøren bes gjennomgå og strukturere strategier for kommunens anskaffelser/innkjøp, herunder gjennomgang av avtaler og kontrakter på kjøp av varer og tjenester, bla energiavtaler.
 - Gjennomgang av bygningsmassen og eiendommer
 - Gjennomgang av avtalen med Museet Midt IKS.
 - Gjennomgang av alle leieavtaler.
 - Gjennomgang av festekontrakter.
 - Gjennomgang av fullmakter ved innkjøp og godkjenning av utbetalinger
 - Privatisering av kommunale veier.
 - Vurdere brøyteroder, herunder anbud på brøytetjenester.
 - Vurdere gevinstrealisasjon ved digitalisering.
 - Vurdere mulige inntekter/sponsor for kommunens idrettshaller
 - Kantinedriften mht bærekraftig drift. Det er behov for gjennomgang av inntektssiden, og da spesielt de ansattes kaffeordning/lønnstrekk for rettferdig fordeling.
 - Kommunedirektøren bes holde fokus på optimalisering av den samlede bilparken, dette innebærer fokus på reduksjon av bilkostnader, herunder at kostnadsfordeling/inntekter belastes bruker/kommunalområde.
 - Den samlede kommunale drift skal holde fokus på effektiviserende tiltak og gevinstrealisering, og andre tiltak som kan bidra til omstillingsutfordringene.
 - Teknisk/byggdrift flytter ut av Namdalstun, og området bygninger/eiendom vurderes lagt ut for salg i tråd med føringer kommunedelplan Rørvik.
 - Formannskapet gis fullmakt til å avklare eventuelt salg av eiendom/bygninger.
 - «Fyret» søkes fradelt og lagt ut for salg.
 - Formannskapet gis fullmakt til å avklare eventuelt salg av «Fyret».
- Kommunens samlede antall årsverk pr. 01.01.2025 settes til 832 årsverk. Økning av årsverk utover 832 årsverk kan ikke gjennomføres uten finansiering gjennom politiske vedtak. Kommunedirektøren kan i spesielle tilfeller godkjenne økning av årsverk.
 - Kommunestyret ber kommunedirektøren kritisk gjennomgå eventuelt behov for utlysning av faste stillinger ved oppsigelse/fratredelse, dette med formål å redusere antall årsverk for tilpasning til bærekraftig drift.
 - Ledelsesgjennomgang med mål om strukturering av ledelsesnivåer ved endret organisering og oppstramming linjer videreføres i 2025.
- Månedlige økonomirapporteringer fra kommunalråder/enheter videreføres i 2025.

- Ved tiltak og investeringer som er ment å ha økonomisk effekt skal innsparingen tallfestes og tidfestes i saksfremleggene.
- Kommunedirektøren gis fullmakt til å oppdatere budsjettdokumentet basert på vedtak og eventuell korrigerende av faktagrunnlag, herunder oppdatering av budsjettskjema og driftsbudsjett. Dette innebærer fullmakt til å foreta nødvendige budsjettjusteringer for innarbeidelse av dette vedtak, samt budsjettjusteringer internt og mellom ansvarsområder som er nødvendige.
- Kommunedirektøren bes snarlig gjennomgå budsjettvedtakets omstillingspunkter i HTV forum for vurdering av prosesser som omhandler/berører ansatte, herunder struktur (møter og involvering) for partssamarbeid, jf. hovedavtalens (HA) de B § 1-4-1.
 - Partsarbeidet er helt avgjørende for at omstillingsprosessene som en nå skal i gang med lykkes. Involveringen av tillitsvalgte må skje i henhold til arbeidslivets spilleregler og kommunalt avtaleverk.

Følgende forhold er vurdert

- Lovhjemmel
- Samfunnsplan
- Budsjett og økonomiplan
- FNs bærekraftsmål
- Høringsinstanser:
 - Eldreråd
 - Råd for personer med funksjonsnedsettelse
 - Ungdomsråd
 - Tillitsvalgte
 - Andre

Saksopplysninger Det vises til dokument «*Budsjett og økonomiplan for Nærøysund kommune 2025 – 2028*» som grunnlag for denne saken. Budsjettutfordringene og behovene for omstilling gjennomgås i denne saken, herunder hva en har oppnådd av omstilling i 2024.

Vurdering

Ved inngangen til 2024 forelå det innenfor driftsbudsjettet en budsjettutfordring på hele 129 millioner kroner. Det har vært svært utfordrende å planlegge og organisere driften med en slik budsjettmessig underdekning. Omstilling har således preget driften i hele 2024.

Fordelte budsjettutfordringer budsjett 2024	Beløp (mill)
Oppvekst og familie	35,0
Helse- og velferd	66,0
teknisk	10,0
NAV/Samhandling	7,0
Service og samfunn	11,0
Sum budsjettutfordring 2024	129,0

Omstillingen innenfor Oppvekst og familie ble redusert til 21,57 mill. kroner som følge av kommunestyrets vedtak om opprettholdelse av Gravvik oppvekstsenter, Foldereid oppvekstsenter og barnehagen på Værum.

Med unntak av helse og velferd og NAV har alle kommunalområder og stabsområder i hovedsak oppfylt vedtatt omstilling.

For øvrig kan det nevnes at stabsavdeling strategi og samfunn er lagt ned. Disse funksjonene er nå fordelt mellom kommunedirektør og teknisk, samt at omfanget av oppgaver og aktivitet er redusert. Utover dette er det en del oppgaver og funksjoner som er omfordelt imellom kommunalområder, og internt innenfor kommunalområder. Disse endringene gjør at en ikke får sammenlignet omstilling oversiktlig i tabell.

Samlet opprinnelig driftsbudsjett for 2024 utgjorde 793,47 mill. kroner. Tillagt budsjettutfordringen på 129 mill. kroner ville et realistisk budsjett i 2024 utgjort ca. 922 mill. kroner. Dette hvis en skulle videreført driftsgrunnlaget fra 2022/2023 uten omstilling.

For 2025 utgjør driftsbudsjettet 902,573 mill. kroner. Fratrullet helårseffekten av lønns- og prisstigningen ville driftsbudsjettet for 2025 utgjort ca. 850 mill. kroner. Til sammenligning kan en da si at differansen mellom 922 mill. og 850 mill. utgjør 72 mill. kroner, noe som i hovedsak kan tilskrives omstillingen i 2024, herunder vedtatt driftsreduksjon på 15 mill. kroner.

En kan også merke seg at NAV/Samhandling har hatt en betydelig budsjettøkning i 2024, der NAV/Samhandling i utgangspunktet skulle redusere kostnadene med 7 mill. kroner. For 2025 er budsjettet til NAV/Samhandling økt med 13 mill. kroner sammenlignet med opprinnelig 2024 budsjett, herunder at innsparingen på 7 mill. kroner ikke er innfridd. Dette utgjør en samlet differanse på hele 20 mill. kroner for NAV/Samhandling relatert til omstillingsbehovet, noe som har medført ytterligere press og omstilling på andre kommunalområder/stab.

Hvis NAV/Samhandling hadde innfridd budsjettforutsetningen i 2024, kunne en samlet ha oppnådd kostnadsreduksjon på opp mot 92 mill. kroner i 2024.

I driftsbudsjettet for 2025 er tidligere vedtatt driftsreduksjon på 15 mill. kroner innarbeidet, noe som indikerer at driftsbudsjett 2025 er svært stramt.

Reduksjon stillinger

I budsjettvedtak 2024 var det lagt til grunn at en skulle ned til 840 årsverk mot slutten av 2024.

Tabellen under viser tidligere fastsetting av årsverk per januar 2023, antall årsverk lagt inn i budsjett 2025 og avvik/endringer.

Avdeling	Antall Årsverk jan. 2023	Antall Årsverk 1/1-2025	Reduksjon Årsverk
Kommunedirektør	49,50	38	-11,50
Oppvekst og familie	314,82	278,43	-36,39
Helse og velferd	400,17	379,89	-20,28
Hjemmebasert omsorg ekstra	10,00		-10,00
Teknisk	97,12	88,61	-8,51
NAV/Samhandl	0,00	29,8	29,80
Kultur	0,00	17	17,00
Sum Nærøysund	871,61	831,73	-39,88

Som en ser, viser tabellen en samlet reduksjon med ca. 40 årsverk for nevnte periode. I perioden er organiseringen mellom kommunalområder og stabsområder noe endret.

Det er i 2023 overført i overkant av 10 årsverk fra helse og velferd til NAV, og i overkant av 18 årsverk (MAKS) fra Oppvekst og familie til NAV/Samhandling.

I tillegg er kultur flyttet fra Oppvekst og familie til eget ansvarsområde, samt at Teknisk har overført idrett til kultur. Teknisk har fått overført landbruk og plan fra kommunedirektørens stabsområde.

Oppvekst og familie og Helse og velferd har i perioden hver for seg netto redusert med i overkant av 20 årsverk. For oppvekst er det 8,5 midlertidige årsverk i budsjett 2025, samt at oppvekst overtok 11,4 stillinger høsten 2023 ved overtakelse av Heimen barnehage.

Det har også kommet frem at det var gjort noen feilberegninger på de største skolene ved fastsettelse av årsverk per januar 2023.

Innenfor miljøtjenesten vedtok kommunestyret i mars 2024 en økning på 2,5 årsverk grunnet ny bruker.

Med denne bakgrunn vil brutto reduksjon anslagsvis utgjøre et sted mellom 60 og 70 årsverk for nevnte periode.

Kvaliteten på oppstilling av antall årsverk per 1/1-2025 anses derfor som bedre enn beregnet årsverk per januar 2023. Reduksjon av antall årsverk bekrefter og gir mening i forhold til effekten av omstillingen.

Vikarbruk

Det har i media vært skrevet en del om innleie av vikarer innenfor helse i Nærøysund kommune. Tabellen under viser oversikt over vikarinneleie innenfor helse og velferd fordelt på enhetsnivå i perioden 2022 og frem til november 2024. Det kan opplyses at i disse tallene er institusjonsplasseringer utenfor kommunen for eksempelvis ressurskrevende tjenester. Dette er tjenester/oppgaver som kommunen selv ikke har kompetanse for å kunne ivareta. Disse tjenesten omfattes av refusjonsordningen for ressurskrevende tjenester (80 % over innslagspunktet).

Helse og velferd - Innleie helsepersonell	Regn 2024	Regn 2023	Regn 2022
Helse	38 467 991	56 903 814	42 783 370
310 Brukerkontor og ressursstyring	0	94 200	281 582
320 Helse og mestring	7 182 593	18 628 191	15 107 018
330 Heldøgns omsorg	1 955 393	7 420 721	3 588 954
340 Hjemmebaserte tjenester	11 986 571	11 980 741	8 251 928
350 Miljøtjenesten	15 493 828	16 072 441	15 553 888
360 Rus og psykisk helse	1 849 606	2 707 520	0
Totalsum	38 467 991	56 903 814	42 783 370

Innenfor helse og mestring har det vært stort innleie av leger gjennom bemanningsbyrå. Det har vært jobbet med rekruttering for å oppnå stabil drift av legetjenesten. Som en ser er innleie betydelig redusert i 2024, dette hovedsakelig grunnet rekruttering som en har lyktes med.

Heldøgn omsorg, som er institusjon, har det vært begrenset innleie fra vikarbyrå, og en betydelig reduksjon fra 2023 og frem til nå i 2024. Innleie av vikarer med ca. 2 mill. kroner ansees som svært lavt innenfor dette tjenesteområdet som har et budsjett på 122 mill. kroner, og ca. 130 årsverk.

Hjemmebaserte tjenester håndterer også BPA (Brukerstyrt personlig assistent) og ressurskrevende bruker. Innleie er i dette tilfellet i hovedsak relatert til bruker som kommunen løser ut refusjon på, og ikke selv har kompetanse til å håndtere.

Vikarkostnader innenfor Miljøtjeneste og Rus er hovedsakelig relatert til enkeltbrukere i institusjon utenfor kommunen. Disse tilfellene er refusjonsberettiget. Det kan nevnes at bruker innenfor Rus ble avsluttet våren 2024.

Når slike tall presenteres i nasjonale oversikter så kan de fremstå som voldsomme. Ved å bryte tallen ned så ser en at innenfor den ordinære driften er innleie svært lavt, og der det har vært relativt høyt så har bruk av innleie blitt redusert kraftig. Samtidig er det viktig at en benytter innleie i perioder og situasjoner der en ikke har tilgang på nødvendig kompetanse, bla som følge av rekrutteringsutfordringer, permisjoner og sykemeldinger.

Målet er at innleie til operasjonell drift skal være så lavt som mulig. Kjøp av institusjonsplasser for enkeltbrukere er siste utvei, og benyttes kun når det fordres spesialkompetanse som kommunen selv ikke kan tilby.

Demografiutvikling

Som en ser på figuren på neste side har det vært en sterk sentralisering i begge kommuner, en utvikling som forsterkes i den nye kommunen. Denne utviklingen er i tråd med føringene i samfunnsplanen der de kommunale tjenestene styrkes rundt Kolvereid og Rørvik.

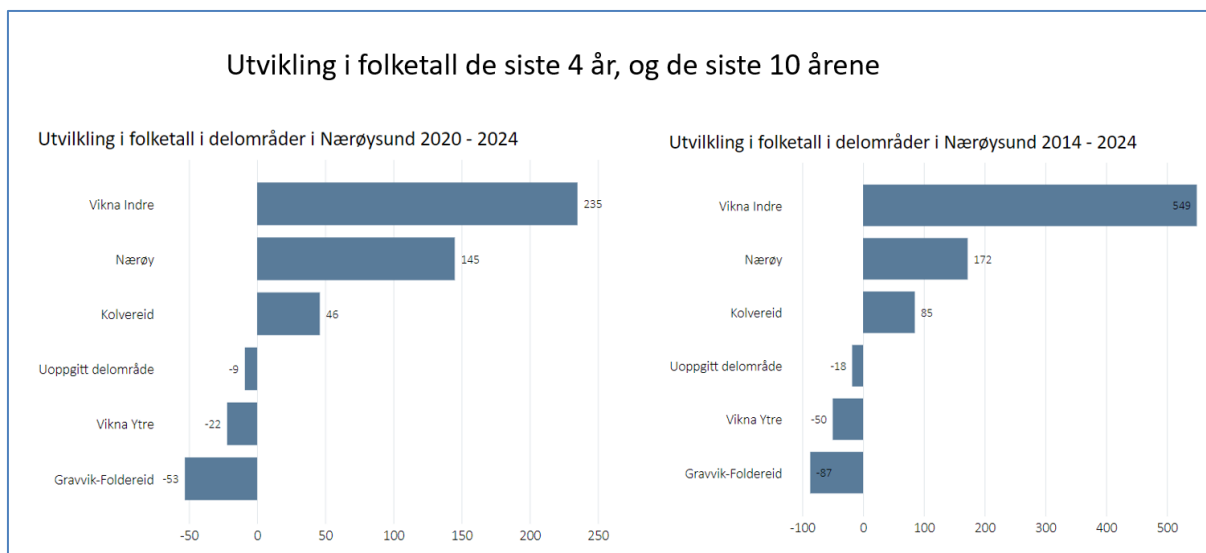
Sentraliseringen er som en ser sterkest rundt Rørvikområdet, herunder Nærøyområdet. Kolvereid har også en vekst. Ellers er det stor tilbakegang i Vikna ytre og Gravvik/Foldereid. Dette er som beskrevet historiske tall.

Det er liten grunn til å tro at ikke nevnte utvikling vil forsterkes i årene fremover, hvis en skal legge faktisk utvikling og nasjonale trender til grunn.

Sterk utviklingskraft innenfor næringslivet, og da spesielt rundt Rørvik- og Nærøyområdet, vil kunne bidra til opprettholdelse av innbyggertallet, og om mulig bidra til økning av antall innbyggere i fremtiden.

Kommunedirektørens holdning er at en må rette de kommunale ressursene slik at en legger til rette for kommunal satsing der næringslivet utvikler seg. Dette medfører at kommunale tjenester må utvikles i tråd med dette, noe demografiutviklingen forsterker betydningen av.

En av de største truslene for kommunens videre utvikling er hvis en taper attraktivitet og kompetansearbeidsplasser til fordel for de større byer rundt oss. Dette er krevende problemstillinger som fordrer samlet politisk lederskap.

Utgiftsutjevningen forteller oss flere ting, blant annet at Nærøysund kommune er 10,27 % mer «tungdrevet» enn snittet av kommunene i Norge.

Det er flere eldre i Nærøysund (over 80 år) enn snittet av landets kommuner, det gir Nærøysund ekstra inntekter (i overkant av 11 mill. kroner isolert sett (kostnadsnøkkelen inneholder flere parameter)). Videre ser en at antall barn fra 0-16 år gir kommunen økte inntekter (ca. 36 mill. kroner isolert sett (kostnadsnøkler inneholder flere parameter)).

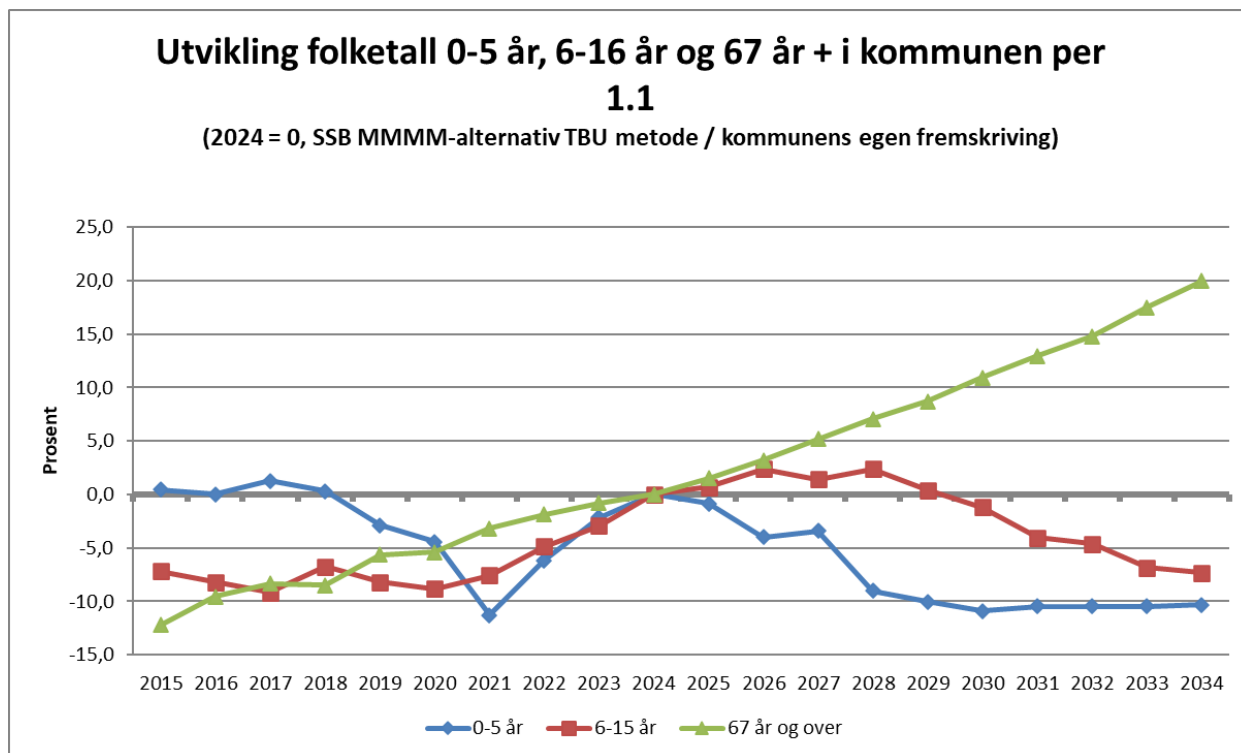
2025	HELE LANDET		NØRØYSUND			Bruk av folketall 1.7.2024	
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
Beregning av utgiftsbehov - tillegg/trekk i kroner for år						innb	1000 kr
0 år	0,0024	53 572	107	1,1151	0,03 %	20	198
1-5 år	0,1445	279 750	609	1,2154	3,11 %	2 230	22 260
6-12 år	0,1654	438 027	880	1,1216	2,01 %	1 442	14 387
13-15 år	0,0741	205 959	359	0,9827	-0,13 %	-92	-918
16-22 år	0,0227	463 189	820	0,9884	-0,03 %	-19	-189
23-24 år	0,0060	138 264	239	0,9650	-0,02 %	-15	-150
25-66 år	0,1266	3 067 308	5 228	0,9516	-0,61 %	-439	-4 386
67-79 år	0,0659	663 368	1 198	1,0082	0,05 %	39	388
80-89 år	0,0633	218 471	443	1,1321	0,84 %	599	5 979
over 90 år	0,0395	45 833	97	1,1816	0,72 %	514	5 130
Basis tillegg	0,0217	357	1,0000	1,5638	1,22 %	877	8 752
Sone	0,0103	21 656 153	83 330	2,1482	1,18 %	848	8 460
Nabo	0,0103	9 914 412	34 969	1,9691	1,00 %	715	7 140
Landbrukskriterium	0,0019	1	0,0043	2,3913	0,26 %	189	1 891
Innvandrere 6-15 år ekskl Skandinavia	0,0081	58 481	153	1,4606	0,37 %	267	2 669
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,0148	182 115	201	0,6162	-0,57 %	-407	-4 063
Dødlighet	0,0442	42 271	84	1,1094	0,48 %	347	3 459
Lavinntekt	0,0151	247 361	313	0,7064	-0,44 %	-318	-3 171
Personer med lav utdanning	0,0141	1 127 992	2 491	1,2329	0,33 %	235	2 349
Uføre 18-49 år	0,0089	126 206	256	1,1325	0,12 %	84	843
Opphøringsindeks ny	0,0061	2 275	4	0,9017	-0,06 %	-43	-429
Alebeboende 30 - 66 år	0,0204	528 137	818	0,8647	-0,28 %	-198	-1 974
PU over 16 år	0,0212	20 819	41	1,0995	0,21 %	151	1 508
Alebeboende 67 år og over	0,0522	305 395	625	1,1426	0,74 %	533	5 323
Syvselsatte 25-54 år heltid	0,0255	1 454 765	2 375	0,9114	-0,23 %	-162	-1 615
Pasienter med diagnose innen rus og psykiatri	0,0148	318 426	548	0,9608	-0,06 %	-42	-415
I Kostnadsindeks	1,0000			1,10265	10,27 %	7 357	73 426

Kommunedirektøren vil hevde at antall barn i Nærøysund er atypisk i forhold til mange andre distriktskommuner, og at Nærøysund derfor må ha fokus på utvikling av oppveksttjenestene, samtidig som kommunen skal ivareta en stadig økende eldre del av befolkningen med pleie og omsorgstjenester.

Legger en SSB sin framskrivning (se figur neste side) til grunn ser bildet noe mer dystert ut. Samtidig er det viktig å ta trendene på alvor, og det er stor sannsynlighet for at eldre over 67 år vil stige i årene fremover.

Hvorfor siste års stigende barnetall (0-5 år) plutselig skal synke er vanskelig å forstå da befolkningen i fertil alder ligger på snittet i forhold til kommune Norge. En bør derfor ta slike framskrivninger med en klype salt, men ta trendene/utviklingen i fremskrivningene på alvor.

Skal en motvirke/motbevis SSB sin framskrivning er en avhengig av å trekke flere kvinner til kommunen for å øke fødselsraten. Kommunedirektøren anser dette som en viktig politisk oppgave.

Inntektssiden

Kommunedirektøren har valgt å forenkle de økonomiske oversiktene i denne saken da de forskriftsmessige budsjettoversikter som er innarbeidet i budsjettokumentet kan være krevende å tolke.

I tabellen på neste side fremkommer rammeoverføringene og skatteanslaget oppstilt, dette basert på regjeringens forslag til statsbudsjett og KS sin prognosemodell.

Regjeringen fremmet en tilleggsproposisjon etter at statsbudsjettet var lagt frem. Dette øker inntektene/innbyggertilskuddet med 8,116 mill. kroner som en ser av kolonnen på neste side.

Budsjettokumentet har tatt utgangspunkt i forslag til statsbudsjett, derfor er ikke tilleggsproposisjonen innarbeidet i budsjettokumentet.

Videre er økt innbyggertilskudd innarbeidet varig for økonomiplanperioden i tabellen under. Dette i tråd med regjeringens signaler.

Skjønnstilskudd er første tildeling for 2024, og er således «engangspenger» til aktuelt tiltak (ressurskrevende tjenester).

Budsjett, inntekter	Statsbudsjett 2025	STATSBUDSJETT INKL TILLEGSPROP	2026	2027	2028
Rammeinntekter:					
Innbyggertilskudd	314 067 918	314 067 918	318 903 000	318 922 000	318 944 000
Utgiftsutjevningen	74 905 249	74 905 249	75 787 000	75 789 000	75 791 000
Overgangsordning (INGAR)	-1 209 334	-1 209 334	-699 000	-499 000	-399 000
Saker til særskilt fordeling	10 442 000	10 442 000	10 442 000	10 442 000	10 442 000
Inndelingstilskudd	17 438 000	17 438 000	17 438 000	17 438 000	17 438 000
Namdalstilskudd	20 893 000	20 893 000	20 935 000	20 935 000	20 935 000
Skjønnstilskudd	1 640 000	1 640 000			
Tilleggsnummer statsbudsjett 2025		8 116 000			
Regionsentertilskudd					
Veksttilskudd					
Sum rammeoverføringer	438 176 833	446 292 833	442 806 000	443 027 000	443 151 000
Skatteinntekter:					
Skatt- inntekt og formue	418 447 000	418 447 000	387 970 000	387 970 000	387 970 000
Inntektsutjevning	-3 829 000	-3 829 000	18 826 000	18 826 000	18 826 000
Sum skatteinntekter	414 422 770	414 422 770	406 796 000	406 796 000	406 796 000
SUM rammeoverføringer og skatt	852 599 603	860 715 603	849 602 000	849 823 000	849 952 060

Som en ser av tabellen ovenfor vil de samlede rammeoverføringer i 2025 utgjøre 446,29 mill. kroner, dette inklusiv nevnte skjønnsmidler.

Videre ser en skatteanslaget netto, inklusiv beregnet inntektsutjevning, utgjør 414,42 mill. kroner.

Til sammen utgjør skatt og rammeoverføringer 860,7 mill. kroner i 2025. Dette er rammene som staten gir kommunen for å drifte de kommunale tjenestene, Av dette skal en også betjene kapitalkostnader og skape rom for nødvendige investering.

Nærøysund kommune har fremdeles en jobb å gjøre for å kunne etablere bærekraftig drift og tilnærme seg vedtatte måltall, Noe som illustreres senere i saken.

I tillegg til ovenstående rammeoverføringer mottar kommunen flykningetilskudd.

Som en ser av tabellen under utgjør flykningetilskuddet 41,74 mill. kroner i 2025, som deretter faller raskt de neste årene.

Regjeringen har bremsert opp flykningetilgangen i sine anslag (reduert anslag fra 20 000 til 8 000 i 2025). Dette medfører at Nærøysund kommune må omstille seg i forhold til redusert tilskudd, noe som innebærer en reduksjon på ca. 17 mill. kroner i løpet av 2024, dette som inngang til budsjett 2026.

Beregning av flykningetilskudd 2025 - 2028							
2025 ant bosatt		2026 ant bosatt		2027 ant bosatt		2028 ant bosatt	
2025	0	2026	0	2027	0	2028	0
2024	30	2025	0	2026	0	2027	0
2023	111	2024	30	2025	0	2026	0
2022	132	2023	111	2024	30	2025	0
2021	41	2022	132	2023	111	2024	30
Sum	kr 41 744 400	kr 24 594 000		kr 10 632 600		kr 2 160 000	

Kommunedirektøren foreslår derfor at det igangsettes et omstillingsarbeid i 2025 for å håndtere redusert flykningetilskudd.

Innvestering

Som følge av kommunens krevende økonomiske situasjon vil det ikke være rom for større investeringer i 2025.

Det som er tatt med innenfor ordinære investeringer er basert på tidligere vedtak og forpliktelser. Investeringsprosjektene søkes finansiert ved bruk av disposisjonsfond og momskompensasjon

Innenfor VAR området (selvkost (avgifter abonnenter/kunder)) er det lagt opp til noe investering. Tiltakene foreslås finansiert ved låneopptak.

Investeringsprosjekter 2025 - 2028	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Geovekstprosjekt	350 000	350 000	350 000	350 000
Ipad/pc oppvekst (KS 95/24	7 700 000	-	-	
Trafikksikkerhetstiltak	500 000	-	-	
Oppgradering varmeanlegg Aktivitetshus	625 000	625 000		
Sum investering (MVA komp)	9 175 000	975 000	350 000	350 000
VAR	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Fordelingsnett vann	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000
Nordre	7 500 000	2 950 000	-	
Fordelingsnett avløp	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000
Nordre	7 500 000	2 950 000	-	
Vann/avløp Strandgata	500 000		9 000 000	8 000 000
Renseanlegg Rørvik	-	-	-	
V/A Wennevikjordet Kolvereid			7 500 000	7 500 000
V/A Stokkstrandhaugveien			500 000	7 000 000
VA - Øvergården	-		500 000	
V/A Dalsethgata/Kjøpmannsgata	3 000 000	11 000 000		
Sum Investering VAR (netto)	23 500 000	21 900 000	22 500 000	27 500 000
Sum investering	32 675 000	22 875 000	22 850 000	27 850 000

Tabellen under viser finansiering av nevnte investeringer, samt finansiering og låneopptak husbanklån til videre utlån, og egenkapitalinnskudd KLP.

Finansiering investering 2025 - 2028

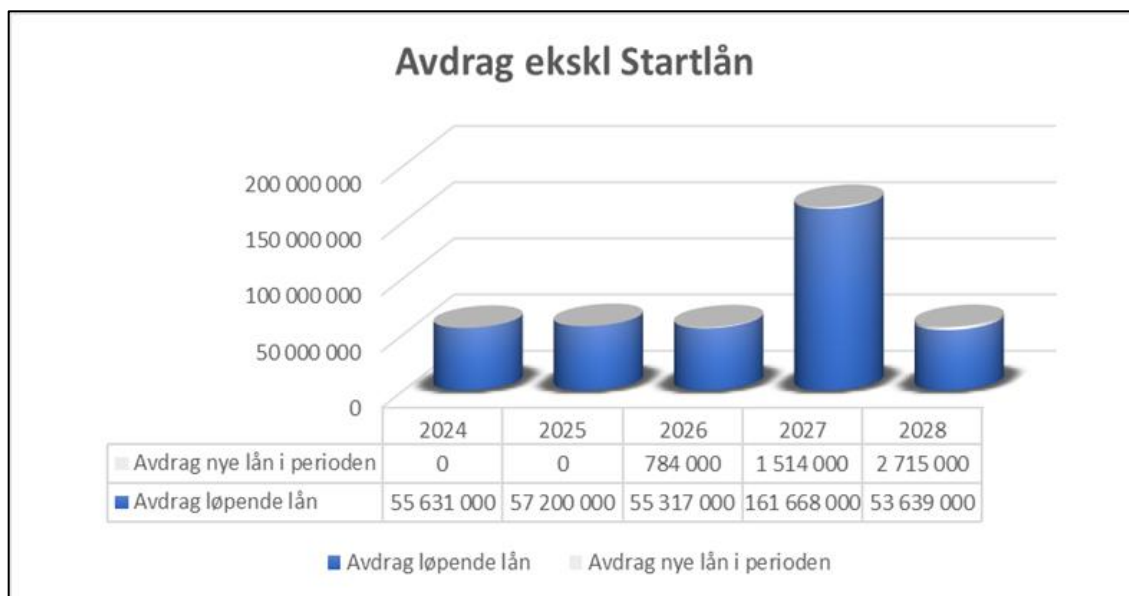
Låneforvaltning og EK - KLP	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Startlån (utlån)	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Avdrag Husbanklån	9 000 000	9 000 000	9 000 000	9 000 000
Egenkapitalinnskudd KLP	2 600 000	2 600 000	2 600 000	2 600 000
SUM Låneforvaltning og EK - KLP	21 600 000	21 600 000	21 600 000	21 600 000

Finansiering investeringsbudsjett	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
MVA investering	1 835 000	195 000	70 000	70 000
Bruk av Husbanklån (Startlån)	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Avdrag inn startlån	6 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000
Overføring fra drift til investering	12 940 000	6 380 000	5 880 000	5 880 000
Låneopptak finansiering VAR¹	23 500 000	21 900 000	22 500 000	27 500 000
Sum investeringsbudsjett	54 275 000	44 475 000	44 450 000	49 450 000

Kapitalkostnader/lån

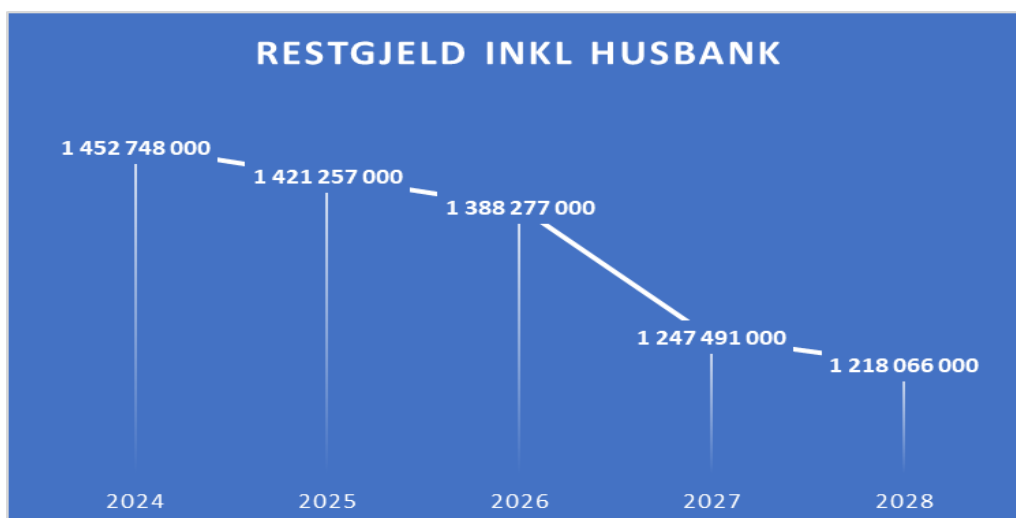
Figuren under viser avdrag løpende lån i økonomiplanperioden. I 2027 forfaller 2 tidligere lån på til sammen 106 mill. kroner. Lånene har vært avdragsfrie i 20 år. Disse lånene skal ha vært tatt opp til investering av kommunal bygningsmasse på Kolvereid.

Det er viktig at en søker å nedbetale disse 2 lånene på en hensiktsmessig måte i 2027. Generasjonsprinsippet er klar på at en ikke bør skyve over slike kostnader på fremtidige kommunestyre. En annen utfordring er at bygningsmasse ofte trenger vedlikehold og reinvestering etter så lang tid. All salg av anleggsmidler fremover bør inngå til nedbetaling av disse lånene.

Tabellen restgjeld viser planmessige reduksjon av lånebelastningen til kommunen i tråd med foreslåtte økonomiplan.

Følger en det som er foreslått i økonomiplanperioden vil en i 2027 kunne ha en lånegjeld som er i underkant av brutto driftsinntekter, og således være nede på en anbefalt lånebelastning. Kommunen vil da kunne vurdere nye låneopptak til påkrevde investeringer.

Driftsrammer

Driftsrammene fremkommer i kapittel 7.2 i budsjettdokumentet, dette sammendratt i tabellen under.

Stabsområder er i 2025 inntatt i kommunedirektørens samlede budsjett, dog med unntak av kultur/idrett som er budsjettert på eget ansvarsområde i 2025.

Kommunalområde	Korr driftsramme 2025
Kommunedir/sentraladm	118 587 000
Serv./samf (kun kultur -25)	18 424 000
Oppvekst og familie	334 666 000
Helse og velferd	308 392 000
Teknisk	82 879 000
Teknisk VAR	-21 414 000
NAV/Samhandling	61 039 000
SUM	902 573 000

Innenfor kommunedirektørens område er det budsjettert med 25 mill. kroner til lønnsregulering i 2025.

I tillegg kan nevnes tilskudd til diverse samarbeid som nå er samlet innenfor kommunedirektørens budsjett, noe som fremkommer i tabell under. I tillegg vises tabell for tilskudd/samarbeid innenfor kommunalområder.

Foreslåtte driftsrammer er meget stramme og basert på budsjett 2024, regulert for vedtak i løpet av 2024, samt fordeling og tillagt effekt av lønnsoppgjør 2024, og prisstigning for 2025.

Samlet effekt av lønns- og prisstigningen for budsjett 2025 utgjør med dette 52 mill. kroner.

I sum driftsrammer er det lagt inn ekstraordinære tiltak i 2025 (basert på kommunestyrevedtak) med til sammen 12,805 mill. kroner, fordelt som følger:

- Omstillingskompensasjon til Oppvekst og familie med 3,805 mill. kroner relatert til flyktninger i 2025.
- Omstillingskompensasjon merforbruk barnevern med 4,0 mill. kroner i 2025. Nedtrappes til 2 mill. kroner i 2026 og til 0,- kroner i 2027.
- Ekstra styrking sosialbudsjett i 2025 med 5,0 mill. kroner.

Budsjett per funksjon for 2025 vedlegges saken.

Tabell tilskudd kommunale samarbeid (kommunedirektørens budsjett):

Tilskudd til:	Beløp	Kto	Ansvar	Funksjon	Kommentar:
Flyplassalliansen	15 000	11950	105	33002	
Frivillighetssentralene (Statlig tilskudd kr 942.000, komm. tilsk kr 158.000)	1 100 000	14701	105	38503	Bruttobeløp. Kommunen mottar kr 942 000 fra lotteri- og stiftelsestilsynet
Kråkøya Eiendom AS - driftstilskudd 2024-2026	956 000	14701	105	32550	overf årlig 2024 - 2026 (NTE-fond)
Landssammenslutningen av norske vindkraftk. - LNVK	35 000	11950	105	32100	
Laukvika Gård	100 000	14701	105	23466	Støtte Rus/psykisk helse
LHL Vikna/Nærøy	15 000	14701	105	38505	
Marin forsøpling (innsamling av plast)	700 000	14701	105	36050	bruttobudsj
Mental helse Ytre Namdal	100 000	14701	105	38505	
Museet Midt IKS	1 720 000	14701	105	36500	
Namdal Regionråd (andel NTE-utbytte) **	800 000	14500	105	32500	Dekkes av NTE-fond
Namdal Rehabilitering IKS	3 003 000	13750	105	24106	
Namdals folkehøgskole	105 000	14701	105	23100	
Namdalskysten Næringsforening (driftsstøtte)	250 000	14701	105	32550	
Namdalskysten Næringsforening (prosjekt)	100 000	11203	105	32550	
Nettverk for fjord- og kystkommuner (NFKK)	45 000	11950	105	36000	
NOK Trøndelag – Ressursenter mot seksuelle overgrep	50 000	13801	105	24200	
Nord-Trøndelag Krisesenter IKS	570 000	13801	105	24200	
Norsk Landbruksrådgivning (NLR)	40 000	14701	105	32950	
Nærøy og Vikna Revmatikerforening	40 000	11702	105	38505	
Nærøya AS	60 000	14701	105	36500	Ny avt reforh, behandles politisk
Nærøysund Idrettsråd	20 000	14701	105	23102	
Nærøysund kirkelige Fellesråd	9 300 000	14701	105	39000	105/39000-39300
Redningsselskapet	5 000	11950	105	33900	
Region Namdal (interkommunalt politisk råd)	550 000	11950	105	10050	kontingent
Sopinfestivalen	25 000	14701	105	32550	
Vannområdekoordinator (samarbeidspros. i Namdalen) totalt 220 000	110 000	11203	105	32550	105/32550 (50%)
Veterinærvakta i Ytre Namdal	230 000	13500	105	32950	
Visit Namdal SA'	435 000	11203	105	32550	
Ytre Namdal Vekst AS (driftstilskudd)	1 360 400	13701	105	27301	ref KS sak 92/24
Sum tilskudd ansvar 105	21 839 400				

Tabell tilskudd kommunale samarbeid (kommunalområdenes budsjett):

Tilskudd til:	Beløp	Kto	Ansvar	Funksjon	Kommentar:
Barnevernsvakt (Steinkjer vertskommune)	682 000	13500	212	25200	
Folla Event AS	50 000	12200	440	38102	Leieavtale bord/stoler
KS Eiendomsskatteforum	6 000	11950	100	12004	
Midt-Norge 110 sentral IKS	966 000	13501	430	33900	Kr 94 pr innbygger
Norsk Kulturarv	16 000	11950	730	38300	kontingent
Norsk Kulturskoleråd	15 785	11950	730	38300	kontingent
OKS Trøndelag SA (OKS = opplæringskontoret)	1 000	11950	100	12001	
Revisjon Midt-Norge	1 240 000	12700	100	11000	Ute på anbud høst -24
RIL Anlegg - avtale kr 100 000 årlig frem tom 2024	0	11203	440	38100	Avtalen utløper 2024. Kr 0 fra 2025
Salgs- og skjenkekontrollen	125 000	12700	110	24208	
Sivilforsvaret	25 000	10xxx	100	18050	Flyttes ikke/Lønnes via beredskap
Ytre Namdal Vekst AS – tilsk Steam	2 000 000	13701	600	27300	Ref KS sak 92/24 (24.09.2024)
Trainee Trøndelag	5 000	11950	100	12004	
TV-aksjonen (årlig innsamling i regi av NRK)	10 000	11210	100	10000	
Vannområdekoordinator (samarbeidspros. i Namdalen) totalt 220 000	110 000		VAR		Fordeles 50/50 mellom ansv 105 og VAR. Oppg.juster 2024
Åsjord Økonomi og Rettshjelp – kontrollsekr	160 000	12700	100	11000	ref kontrollutv sak 27/24
Sum	5 411 785				

Resultat korrigert for forskriftsskjema - premieavvik

I driftsrammene i kapittel 7.2 i budsjettdokumentet fremkommer netto resultateffekt av premieavviket innenfor Rammeområdet/finans.

Som nevnt en rekke ganger betyr premieavvik forskjellen på det kommunen betaler inn til pensjonsselskap (belaster budsjett), og den kostnaden aktuarene i pensjonsselskapet beregner. Denne forskjellen utgjør en resultateffekt som fordeles over 7 år i regnskap/budsjett. Forskjellen er regnskapsteknisk og medfører ikke likviditetsmessig resultat. Det betyr at resultateffekten føres mot disposisjonsfond.

Budsjettert resultateffekt premieavvik for budsjett 2025 utgjør 40,371 mill. kroner, og er som nevnt ikke likvider/penger.

Med denne bakgrunn kan en se i forskriftsskjema (Bevilgningsoversikt – drift (budsjett)) at en budsjetterer med netto driftsresultat på 22,857 mill. kroner (mindreforbruk). Forenklet kan en si at netto driftsresultat likviditetsmessig utgjør 17,5 mill. kroner i merforbruk, dette som følge av premieavviket. Reelt merforbruk forsterkes ytterligere av selvkostområdet.

Samlet budsjett – forenklet oppstilling

Som en ser av tabellen på neste side vil en ha driftsmessige finansieringsutfordringer i 2025 på hele 148 mill. kroner hvis en legger til grunn at driftsbudsjett, inklusiv kapital/finans, skal dekkes av skatt og rammeoverføringer.

Tar en med flyktningetilskudd og eiendomsskatten, som for øvrig er foreslått øket til 4 promille, på finansieringssiden vil finansieringsutfordringen reduseres til 70 mill. kroner i 2025. Som en ser, øker finansieringsutfordringen i planperioden.

Videre budsjetterer en med produksjonsavgift på vindkraft og havbruk på til sammen 54 mill. kroner i 2025.

Det er viktig å være klar over at havbruksinntektene er under stadig press, og således usikre inntekter i et lengre perspektiv. Det å gjøre seg avhengig av disse inntektene for å finansiere driftsbudsjettet er derfor en risikosport, og muligens ikke bærekraftig på sikt.

Som en ser, vil bruk av produksjonsavgift på vindkraft og havbruk til saldering av driftsbudsjettet ikke være tilstrekkelig for fullfinansiering av driftsbudsjettet for 2025. Resterende må da må inndeckes ved bruk av disposisjonsfond.

Videre ser en at budsjettutfordringen øker i økonomiplanperioden. Legger en deretter til grunn et budsjettert netto driftsresultat på ca. 26 mill. kroner, vil en ha ytterligere utfordring med finansieringen. Netto driftsresultatet på ca. 2 % av brutto inntekter er nødvendig for etablering av bærekraftig drift, og for å kunne ta i bruk vedtatte handlingsregler, bla innenfor næringssetningen.

Omstillingsutfordringen beregnes samlet å utgjøre 75 mill. kroner de neste 3 år. Dette innebærer en omstilling på hele 42 mill. kroner i 2025. Forplikter en seg til dette omstillingsløpet, samt at en holder kontroll med driften i perioden, vil en kunne tilnærme seg bærekraftig drift i 2027/2028.

Det er liten tvil om at behov for investeringer for å rigge kommunen for fremtiden utfordres dess lengre tid omstillingen tar.

Budsjett 2025	Budsjett 2025 (budsjettdokument)	Budsjett 2025, inkl tilleggssprop	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Rammeoverføring og skatt	852 599 603	860 715 603	849 602 000	849 823 000	849 952 060
Netto budsjetttramme kommunalområder	-902 573 000	-902 573 000	-903 308 000	-900 150 000	-900 150 000
Netto finansutgifter	-93 220 000	-93 220 000	-87 200 000	-189 700 000	-80 400 000
Overføring fra drift til investering	-12 940 000	-12 940 000	-12 940 000	-12 940 000	-12 940 000
Merforbruk/finansieringsutfordring	-156 133 397	-148 017 397	-153 846 000	-252 967 000	-143 537 940
Flyktningemidler/tilskudd	41 744 000	41 744 000	24 594 000	10 632 600	2 160 000
Eiendomsskatt	36 000 000	36 000 000	36 000 000	36 000 000	36 000 000
Finansieringsutfordring etter flyktningetilskudd	-78 389 397	-70 273 397	-93 252 000	-206 334 400	-105 377 940
Produksjonsavgift vindkraft	7 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
Produksjonsavgift havbruk	47 000 000	47 000 000	47 000 000	47 000 000	47 000 000
Finansieringsutfordring etter bruk av produksjonsavgift	-24 389 397	-16 273 397	-39 252 000	-152 334 400	-51 377 940
Bruk av disposisjonsfond (likviditetsmessig)	24 389 397	16 273 397	39 252 000	152 334 400	51 377 940
2 % av Brutto driftsresultat utgjør	25 979 500	25 979 500	25 979 500	25 979 500	25 979 500
Omstillingsutfordring økonomiplanperioden	50 368 897	42 252 897	65 231 500	178 313 900	77 357 440
Omstilling per år		42 252 897	22 978 603	8 500 000	
Innfrielse av lån bygningsmasse Kolvereid (avdragsfritt 20 år)				106 000 000	

Innarbeidelse av tilleggssproposisjon i budsjett, og budsjettdokument, fremkommer i forslag til vedtak i denne saken.

Bruk av NTE fond

Bruk av NTE fond er ikke fullstendig innarbeidet i budsjettdokumentet, og bør derfor medtas i denne budsjettsak. Dette innebærer blant annet bevilgning til tilskudd veily, driftstilskudd Kråkøya Eiendom AS, tilskudd marin forsøpling, bevilgning messer og Newton satsingen. Nevnte bevilgninger er tidligere vedtatt, men tas med i forslag til vedtak i denne saken for fullstendig innarbeidelse i budsjett 2025.

Bevilgning til næringsfond og samfunnsfond foreslås ikke på dette tidspunkt da det er midler på fondene som skal fordeles så snart nye vedtekter er vedtatt. Vedtektene fremmes til kommunestyret den 17. desember. Det har tatt noe tid å få fullstendig oversikt over disse områdene, herunder forpliktelser fra tidligere år. Kommunestyret vil i juni, i forbindelse med behandling av NTE fond, kunne tilføre midler til nevnte fond.

Omstillingsutfordringer

Som nevnt vil redusert flyktningetilskudd medføre omstilling av flyktningetjenesten, og andre tjenesteområder som har vært finansiert av flyktningemidler, bla NAV og skole/barnehage og helse. Mye av omstillingen kan løses ved hovedutlysning skole, og ved ledige stillinger skole/barnehage.

Kommunedirektøren informerte HTV-forum den 16. oktober om at forslag på denne omstillingen ville komme med i budsjett. Det har deretter vært avholdt informasjonsmøter med berørte ansatte for å informere om dette arbeidet, et arbeid som selvsagt skal skje i samarbeid med tillitsvalgte (partssamarbeid). Som en ser av tabell, vil denne omstilling måtte fortsette i 2026 og 2027.

Kommunedirektøren er kjent med at boligforetaket søker å rigge/tilpasse seg for færre flyktninger. Samtidig vektlegges det å ikke ramme privat utleievirksomhet i en tid med relativt god boligkapasitet, både på Kolvereid og i Rørvik.

Innenfor kultur/bibliotek vil det være mulig å redusere med en stilling som har vært vakant over tid. Det betyr at en innenfor bibliotek har innrettet seg slik.

Prosjekter helse og velferd

Som nevnt har det vært gjennomført et omfattende omstillingsarbeid i 2024. Fremover vil det være innenfor Helse og velferd at omstillingsbehovet vil være mest omfattende.

Prosjekt «*Dreining fra institusjon til heldøgns omsorg*» (PLO plan) peker retning som kreves for blant annet rigge seg til pleie og omsorgsutfordringene som kommunen står i, og som vil forsterkes i tiden fremover. Dette omfatter blant annet kapasitet/dimensjonering, tildelingspraksis, kompetanse, rekruttering og økonomi. Foreslåtte omsorgstrapp og TØRN-prosjektet vil være sentralt for å oppnå målsettingene i planen.

Kommunedirektøren erfarer at en sammen med tillitsvalgte må jobbe tettere sammen for å gjennomføre omstilling i tråd med PLO-plan. Kommunedirektøren har i samråd med ordfører utsatt endelig behandling av nevnte plan for blant annet kunne oppnå bedre forankring. Det tas sikte på behandling av planen i første kommunestyremøte i 2025.

Kommunedirektøren har planlagt oppstart av et utredningsarbeid som har som formål å optimalisere driften av legetjenesten. Arbeidet med ny PLO-plan har avdekket et behov for bedre organisering av samarbeidet mellom fastlegetjenesten og hjemmetjenesten. I tillegg bør fastlegetjenesten ta i bruk flere verktøy for å digitalisere dialogen med pasienter og harmonisere slik dialog mellom de to kontorer. Det kan også være hensiktsmessig å vurdere en fornyelse av medisins-teknisk utstyr. Samlet sett vil den samme aldringsbølge som utfordrer PLO-tjenestene også utfordre fastlegetjenesten og det er et generelt behov for å utrede hvordan denne utfordringen best kan møtes. På denne bakgrunn vil kommunedirektøren starte et avgrenset prosjekt i 2025.

Tjenesteområdene Rus- og psykisk helse og miljøtjenesten har nylig fått felles ledelse som en midlertidig ordning. Det er behov for at felles leder får anledning til å vurdere ulike alternativer for best mulig organisering av de to tjenestene. I tillegg peker utkast til ny PLO-plan på et behov for å analysere årsakene til en betydelig økning i befolkningens behov for slike tjenester. Siden 2020 har kommunen opplevd 60 % økning av antall innbyggere under 67 år som mottar slike tjenester. En slik økning kan ikke fortsette, og kommunedirektøren vil derfor sette i gang et prosjekt som analyserer årsaker og undersøker alternativer for tjenesteorganisering.

I løpet av 2025 bør en stake ut kursen og avklare valg av løsning for EPJ (Elektronisk pasientjournal). Videre bør en se på generell digitalisering innenfor helse og omsorgsnivået, noe som er beskrevet i PLO-planen. Kommunedirektøren vil derfor kjøre et avgrenset prosjekt som skal følge opp mulighetsrommet for digitalisering.

For å møte bemanningsutfordringene fremover innenfor helse og velferd legger kommunedirektøren opp til få utarbeidet, revidert eksisterende kompetanseplan, tilpasset

kompetanse- og rekrutteringsplan linket til TØRN-prosjektet der tillitsvalgte har en fremtredende rolle.

Videre er revidering av tildelingskriterier for helse og omsorgstjenester planlagt igangsatt før årsskiftet, et arbeid som tenkes fullført utpå nyåret.

Endret organisering av ledelsesstrukturer innenfor helse og velferd har vært helt nødvendig for å strukturere tjenestene, herunder ledelseslinjer. Kommunestyrets vedtak på reduksjon av nivå og antall ledere oppnås, og endret organisering vil kunne «settes», forhåpentligvis i løpet av våren 2025. Dette innebærer at overordnet ledelse av helse og velferd også vil finne sin løsning. Dette avhenger selvsagt av at plan «*Dreining fra institusjon til heldøgns omsorg*» blir iverksatt tidlig i 2025.

Prosjekt barn og unge

Kommunedirektøren startet høsten 2024 opp et arbeid for å få oversikt og strukturering av alle oppgave og tjenester som tilbys for barn og unge, herunder forbyggende arbeid. Det er behov for å samordne disse tjenestene og prosjektene i størst mulig grad for hensiktsmessig organisering, ledelse og rapportering.

Det har vært brukt tid på å få oversikt og status på en rekke prosjekter innenfor forebyggende barn og unge området. Oversikt over utarbeidede planer/rapporter, prosjekter og ulike samarbeid vil til sammen danne grunnlaget for utarbeidelse av lovpålagt plan for forebyggende arbeid for barn og unge. Denne planen vil fremkomme i planstrategi som fremmes som sak til kommunestyret over nyttår.

Utenforskap

Kommunedirektøren har organisert NAV/Samhandling (kommunalområdet) som et eget kommunalområde. Dette for blant annet å kunne oppnå bedre samhandling mellom aktuelle aktører for reduksjon og håndtering av utenforskapet.

Kommunalområdet er tillagt ansvaret med oppfølging og samhandling med Ytre Namdal Vekst (YNV), blant annet STEAM og andre tiltak. Flyktingetjenesten er lagt til kommunalområdet, et tjenesteområde som influerer sterkt på utenforskapet og virkemiddelapparatet. Kommunalområdet har således tilgang på en rekke «verktøy», sammen med tjenester og virkemidler innenfor det statlige NAV. Nevnte organisering har som formål å etablere strategier for målrettet arbeid med å få aktuelle personer i yrkesaktiv alder ut i arbeid.

Det erfares at en innenfor kommunalområdet ikke helt har fått grep om utfordringsbildet. Mye kan nok forklares med forsterkede utfordringer innenfor sosial, herunder håndtering av en større mengde flyktninger.

Statistikk viser at Nærøysund kommune scorer dårlig på de fleste statistikker, bla utenforskap, sykefravær, arbeidsledighet, andel uføre, frafall i videregående skole med mere. Dette er områder som burde hatt større fokus i NAV sitt arbeid. Bruker en virkemiddelapparatet godt nok, og har vi oversikt over det samlede virkemiddelapparatet er spørsmål en kan stille seg. Kommunen har en 100 % eid vekstbedrift (YNV), samhandles det

godt nok mellom kommunen og YNV, eller fokusere vi for mye på barrierer fremfor løsninger.

Kommunedirektøren er overbevist om at en bør tilegne seg utfordringsbildet mer dynamisk. Det må være aksept for at en tar litt risiko for å håndtere utfordringene. Det er et ordtak som sier at hvis en ikke gjør noe så vil det heller ikke skje noe.

Kommunen har ikke å råd til å vente lengre for å få oversikt over mulighetsrommet. Kommunedirektøren foreslår med denne bakgrunn at det etableres et prosjekt som har som formål å identifisere og kartlegge tiltak for reduksjon av utenforskapet i kommunen. Det er behov for å leie inn ekstern prosjektleder, samt at formannskapet bør være styringsgruppe for dette arbeidet.

Andre føringer

Videre er det viktig å holde fokus på en rekke kostnadsdriver for å kunne oppnå påkrevde kostnadsreduksjoner. Aktuelle tiltak, ikke uttømmende, listes opp i forslag til vedtak og omhandles derfor ikke spesifikt i denne saken. Det meste er oppfølging av tidligere vedtakspunkt for å holde fokus.

Når det gjelder bemanning foreslås det at en fastsetter en øvre grense på 832 årsverk i 2025, og at eventuell økning fordrer budsjettbevilgning, eller i spesielle tilfeller avgjøres av kommunedirektør. Målet er ytterligere reduksjon av stillinger i 2025 i de tilfeller muligheten byr seg, bla innenfor ledelsesstrukturer.

Kommunedirektøren foreslår at en viderefører månedlig økonomirapportering til formannskap i 2025.

Innspill fra tillitsvalgte

I HTV-forum den 16. oktober ble en enige om at tillitsvalgte skulle fremme sine innspill til budsjett 2025 etter at kommunedirektøren hadde lagt frem Budsjett 2025, og økonomiplan 2025 – 2028. HTV- forum har fått løpende informasjon om utfordringsbildet og slik sett kunne medvirket i forhold til budsjettprosessen.

Kommunedirektøren har forståelse for at det er vanskelig å komme med innspill og kunne medvirke før budsjettdokument er fremlagt. Derfor ble det konsensus om ovenstående medvirkning for 2025 budsjettet.

Det ble satt en frist på innspill fra tillitsvalgte som var 15/11-2024. Det er kommet inn innspill fra 6 (7) forbund som vedlegges denne sak. Noen innspill oppsummeres under:

- De fleste innspill peker på viktigheten av å beholde kompetanse, og kompetanseutvikling.
- Det pekes på viktigheten av å etablere bærekraftig drift, og realistiske budsjett
- Erkjennelse av utfordringsbildet, og da spesielt innenfor helse
- Bekymring for konsekvenser av færre ansatte
- Satsing på utenforskap og sosiale forskjeller
- Forebyggende arbeid

- Økt fokus på arbeidsmiljø, herunder økt fokus på reduksjon av sykefravær
- Redusert vikarbruk
- Helseplattformen må ikke innføres i Nærøysund
- Bedre partssamarbeid

Det er i tillegg en rekke spesifikke forslag fra de enkelte forbund, se vedlegg.

Tillitsvalgte har gjort en grundig jobb med utarbeidelse av konstruktive innspill. Det er slik at tillitsvalgte er opptatt av å sikre stillinger og kompetanse mens utfordringsbildet tilsier reduksjon av antall stillinger. Andre innspill peker på viktigheten av å få etablert bærekraftige og realistiske budsjett. Dette er forhold som administrasjonen må følge helhetlig opp i forhold til aktuelle kommunestyrevedtak.

Kommunedirektøren har i denne saksfremstillingen, og forslag til vedtak, søkt å ivareta og vurdere tillitsvalgte sine innspill på best mulig måte, herunder legge til rette for utvikling av partssamarbeidet.

Oppsummering

Kommunedirektøren legger med dette frem budsjett 2025, og økonomiplan 2025 – 2028.

I denne saken gjennomgås hvordan en er kommet frem til et realistisk men stramt driftsbudsjett. Kommunalområder, enhetsområder og stabsavdelinger har hatt en krevende jobb med utarbeidelse av driftsbudsjett innenfor svært begrensede rammer.

Videre er saldering og bruk av alle tilgjengelige inntekter samt bruk av disposisjonsfond (likvid) for saldering av budsjett. Omstillingen i 2024 har hatt god effekt, og det er derfor viktig at en holder trykk på tiltakene for å kunne oppnå bærekraftig drift om et par år.

Pågående prosjekt innenfor PLO vil peke ut retningen og hvilke tiltak en må gjøre for å ivareta nødvendig omstilling. Kommunedirektøren har i forslag til vedtak tatt dette arbeidet videre for å strukturere helse og velferd tilpasset omstillingsutfordringene. Det er håp om at en får satt ny organisering og ledelse av helse og velferd i 2025.

Endrede rammebetingelser og høyt driftsbudsjett forsterker behovet for omstilling. Spesielt vil dette gjelde flyktningetjenesten fremover som følge av nasjonale føringer.

Organisering av arbeidet med barn og unge søkes ivaretatt i ny plan i løpet av 2025. Det er viktig å se dette arbeidet i en sammenheng der en har tydelig ledelse og rapportering for å tilpasse seg behovene og satsingen på en systematisk måte.

Utenforskapet i kommunen må en søke å få bedre grep om. Derfor foreslår kommunedirektøren at en iverksetter et prosjekt med formannskapet som styringsgruppe. Det er viktig å få oversikt over virkemiddelapparatet og mulighetsbildet slik at en strategisk og målrettet kan vurdere tiltak for bedre å få tatt tak i situasjonen.

Kommunedirektøren viser i tillegg til kommunalområdenes øvrige delsaker til budsjett 2025, samt kommunalområdenes budsjettbeskrivelsene om tjenesteområdene i budsjettdokumentet.

Det er viktig at en fremover tilpasser den kommunale driften i forhold til utfordringsbildet og til kjente inntekter/rammeoverføringer.

Nødvendigheten av at en har trykk på omstillingen slik at en kan nå målet om bærekraftig drift om noen år må derfor ikke undervurderes.

Kommunedirektøren ønsker formannskapet og kommunestyret lykke til med viktig budsjettbehandlingen.

Nærøysund kommune, 19.11.2024

Karl-Anton Swensen
kommunedirektør